Nr. 6, sept. 2022, 90.–111. lpp.
https://doi.org/10.7250/IAV.2022.006

RĪGAS POLITEHNISKĀ INSTITŪTA ABSOLVENTA, INŽENIERA UN ORIENTIERISTA RODRIGO SLAVIŅA DZĪVESDARBĪBA UN IEGULDĪJUMS ORIENTĒŠANĀS SPORTĀ

ĒRIKA LANKA*
Latvijas Universitāte
ARNO LĪCIS
Latvijas Orientēšanās federācija

Kopsavilkums. Rakstā atspoguļots Rīgas Politehniskā institūta (RPI) Ķīmijas fakultātes absolventa (1963), inženiera, Triju Zvaigžņu ordeņa virsnieka, trīskārtēja Padomju Sociālistisko Republiku Savienības (PSRS) čempiona, sporta meistara orientēšanās sportā Rodrigo Slaviņa veikums orientēšanās sporta tradīciju veidošanā, Latvijas Olimpiskajā komitejā (LOK), kā arī raksturota viņa darbība Latvijas Orientēšanās federācijas (LOF) vadītāja amatā, izvērtēti nopelni orientēšanās sporta popularizēšanā un sasniegumi dažāda mēroga sacensībās. Veidojot rakstu, autori intervējuši R. Slaviņu un izmantojuši viņa personīgo arhīvu, Latvijas Nacionālā arhīva Latvijas Valsts vēstures arhīva un RTU arhīva dokumentus, Latvijas Nacionālās bibliotēkas krājumu, zinātnisko literatūru, publikācijās presē.

Atslēgas vārdi: Rīgas Politehniskais institūts, Rodrigo Slaviņš, orientēšanās sports.

Ievads

Sagaidot Rīgas Tehniskās universitātes (RTU) 160. jubileju 2022. gada oktobrī un LOF 60. jubileju 2023. gada februārī, veikts pētījums par vienu no augstskolas absolventiem, orientieristu un orientēšanās sporta veicinātāju Latvijā Rodrigo Slaviņu. Orientēšanās sports

* Korespondējošais autors.
E-pasts: *erika.lanka@lu.lv*

© 2022 Ērika Lanka, Arno Līcis. Izdevējs RTU Izdevniecība.
Raksts publicēts brīvpieejā saskaņā ar *Creative Commons* licenci CC BY 4.0.
(https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Baltijā popularitāti ieguva pēc Otrā pasaules kara, kļūstot par galveno orientēšanās sporta attīstības centru PSRS. 20. gadsimta 50. gadu beigās un 60. gadu sākumā ar orientēšanos sāka nodarboties arī RPI (no 1990 – RTU) studenti un mācībspēki. 60. gadu vidū Latvijā ar orientēšanās sportu nodarbojās ap 5000 sportistu, galvenokārt RPI un Latvijas Valsts universitātes studenti un absolventi [1].

Ne visi toreizējie entuziasti ar orientēšanos turpināja nodarboties pēc augstskolas absolvēšanas, taču daļai šis sporta veids kļuva par mūža aizraušanos. Ilggadējo orientieristu vidū līdzās R. Slaviņam minami RPI absolventi: Līvija Blanka (dz. Nātra), Anna Slaviņa (dz. Znota), Arno Līcis, Gunārs Dukšte un daudzi citi vecmeistari. Orientēšanās sports kopš 20. gadsimta otrās puses ir viens no populārākajiem un masveidīgākajiem Latvijā, un tā popularitāti veicinājuši RPI absolventi, tostarp R. Slaviņš un viņa ģimene.

Pētījuma autori inženieri, sportistu R. Slaviņu iepazinuši no dažādiem rakursiem, raksturojot viņa profesionalitāti, daudzpusību, uzņēmību.

Personības veidošanās bērnības un jaunības gados

Rodrigo Slaviņš, izziņā par dzimšanu – Rodrigo Kārlis Slaviņš, dzimis Ventspilī 1939. gada 2. aprīlī Martas Līnas Slaviņas (dzim. Veikmane; 1915–2006) un Kārļa Slaviņa (1907–1994) ģimenē. Pēc kāzām, 1935. gada vasarā, vecāki pārcēlās uz Ventspili, kur dzīvoja Pils (vēlāk J. Fabriciusa) ielā 31. Ģimenei bija dzīvoklis ar atsevišķu virtuvi un plašu pagalmu, kur varēja tikties ar kaimiņu bērniem. Rodrigo māte ilgus darba gadus bija sekretāre mašīnrakstītāja dažādās pašvaldības iestādēs Ventspilī, tēvs bija apguvis kurpnieka amata meistara arodu [2], vēlāk bija kurinātājs un pavārs uz dažādiem peldlīdzekļiem Ventspils ostas akvatorijā. Rodrigo mātes vecāki – zemnieki Emīlija Veikmane (1888–1965) un Jānis Veikmanis (1888–1954) – saimniekoja Ventspils apriņķa Ances pagasta Lonastes (Kārļmuižas) «Smildziņu» mājās. Par tēva vecākiem zināms vien tas, ka tēva tēvs Fricis bijis vērpējs [3]. Visas vasaras Rodrigo pavadīja pie vecvecākiem «Smildziņās». Turp varēja nokļūt ar šaursliežu bānīti Ventspils–Pope–Dundaga–Talsi, izkāpjot Lonastes stacijā. Vectēvs nopirka šo īpašumu 1924. gadā, vēlāk – pēc daudziem gadiem – to mantoja R. Slaviņš.

Pēc kara R. Slaviņš sāka mācības Ventspils 1. septiņgadīgajā skolā, Saules ielā. Pēckara grūtību dēļ sākuma klasēs Rodrigo staigāja ar tēva no dermantīna gatavotu skolas somu. Mācībās Rodrigo problēmu nebija – puikam vajadzēja tikai stundās paklausīties, ko stāsta skolotāji, un tas palika atmiņā.

VENTSPILS PILSĒTAS
CIVSAR BIROJS
Ventspils, Pedvales ielā 7

1941. g. 5. augustā
Nr. 1576.

Rakstiska ziņa

Dzimš. reģ. ieraksts
Nr. 115 1939. g.

Dzimtsarakstu nod.
Civsar birojs apliecina, ka Slaviņš Rodrigo – Kārlis, Kārļa un viņa sievas Marthas – Līnas dēls

dzim 1939 tūkstots deviņi simti trīsdesmit devītā gada otrā aprīlī / 1939. g. 2. IV. / Ventspilī.

Civsar biroja pārzinis: Ventspils pils. dzimtsarakstu nod. pārziņa v.: Darbvedis:

1. attēls. Izziņa par Rodrigo Kārļa Slaviņa dzimšanu (05.08.1941).

2. attēls. Martas Līnas un Kārļa Slaviņu kāzas Ventspils novada Ances pagasta Lonastes (Kārļmuižas) «Smildziņu» mājās (10.06.1935).

3. attēls. R. Slaviņš 1944. gadā. Mētelis un cepure darināti no vecāsmates Emīlijas Veikmanes pašaustās mēteļu drēbes.

Sākumklasēs viņš daudz slimoja. No 5. klases ventspilnieks R. Slaviņš sāka regulāri sportot – skriet, slēpot, braukt ar riteni, iet pārgājienos. Vēlāk viņš iestājās Ventspils Bērnu sporta skolas Basketbola nodaļā, ko absolvēja 1957. gadā.

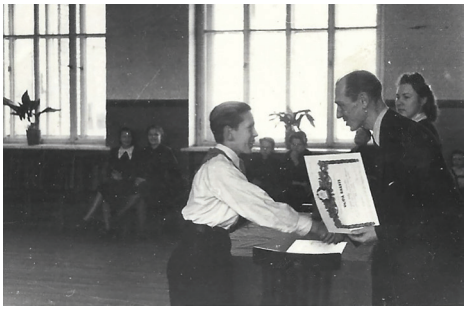

4. attēls. No kreisās: Ventspils 1. septiņgadīgās skolas 6. b klases skolnieks R. Slaviņš saņem vasaras spartakiādes diplomu (1953).

5. attēls. J. Fabriciusa Ventspils 1. vidusskolas skolnieks R. Slaviņš (ap 1956./1957.).

6. attēls. J. Fabriciusa Ventspils 1. vidusskolas 8. klases skolnieks R. Slaviņš vieglatlētikas sacensībās (1955).

Vēlāk, 20. gadsimta 50. gadu otrajā pusē, J. Fabriciusa Ventspils 1. vidusskolā viņš mācījās klasē, kurā bija 13 puiši un 10 meitenes. Daļa puišu bija vecāki par Rodrigo. Būtiska loma R. Slaviņa dzīvē bija pirmajam algotajam darbam – mācoties vidusskolā, viņš katru dienu strādāja par skolas ķīmijas kabineta (vēlāk – arī fizikas) laborantu ar 30 rubļu algu (1955–1958). Tas veicināja patstāvību. Rodrigo piepelnījās arī ar fotografēšanu dažādos pasākumos. Intereses brīvajā laikā bija dažādas – fotografēšana (no 5. klases un vēl tagad – tiesa, kā saka pats R. Slaviņš, amatiera līmenī). Viņa fotogrāfijas, dokumentējot RPI studentu sportiskās aktivitātes, 1961. gadā ir publicētas laikrakstā «Jaunais Inženieris» [4]. Savulaik aizrāvās ar makšķerēšanu un vēžošanu. 5. klasē viņš iestājās ģeogrāfijas pulciņā, vēlāk vidusskolā arī klases audzinātājs Alfrēds Ķepals (1926–2010) bija ģeogrāfijas skolotājs [5]. Skolas biedrs no 8. klases un studiju laiku draugs ir Juris Jansons, RPI absolvents, inženieris, aizrautīgs novadpētnieks un ceļotājs, ar kuru draudzība saglabāta dzīves garumā.

Vecāki audzināja Rodrigo tā, lai viņš prastu būt patstāvīgs un strādīgs, atbildīgs, spētu rūpēties par ģimeni. Tas viņiem izdevās.

7. attēls. J. Fabriciusa Ventspils 1. vidusskolas skolēni Rīgā pie Brīvības pieminekļa LPSR skolēnu spartakiādes laikā. No kreisās: pirmais R. Slaviņš (ap 1957./1958.).

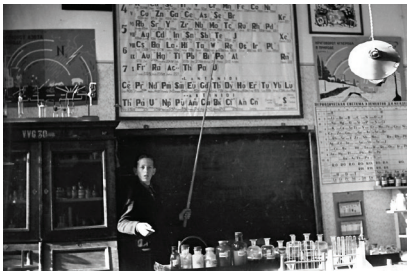

8. attēls. J. Fabriciusa Ventspils 1. vidusskolas skolnieks R. Slaviņš – ķīmijas kabineta laborants (1956).

9. attēls. J. Fabriciusa Ventspils 1. vidusskolas izlaidums (1958). Pēdējā rindā astotais no labās: R. Slaviņš.

DIPLOMS

Ventspils pilsētas
darbaļaužu deputatu Padomes izpildu komitejas
Fiziskās Kulturas un Sporta Komitejo

apbalvo:

Nodrigo S l a v i ņ u

1. vidusskolas 11.ā klase

par izcīnīto 1. vietu 1958. gada skolēnu spartakiādē

800 m skrējienā

ar laiku 2:12,0

1958. g. 28. maijā

Nr. –

10. attēls. J. Fabriciusa Ventspils 1. vidusskolas 11. a klases skolnieka R. Slaviņa diploms par spartakiādē izcīnīto 1. vietu 800 m skrējienā (1958).

R. Slaviņa studijas un sportošana Rīgas Politehniskajā institūtā

Pēc vidusskolas absolvēšanas 1958. gadā R. Slaviņš iestājās atjaunotajā RPI, lai studētu ķīmiju. Konkurss Ķīmijas fakultātē togad bija liels – 12 cilvēku uz vienu studiju vietu. R. Slaviņš uz RPI devās ar darba pieredzi vidusskolas ķīmijas kabinetā un iestājeksāmenus RPI nokārtoja ļoti sekmīgi [5]. Viņš iestājās RPI Ķīmijas fakultātes dienas nodaļā [6]. Pirmajos kursos studenti rudeņos devās talkā kolhoziem novākt ražu, un arī R. Slaviņš savas grupas biedrus vispirms iepazina, strādājot fizisku darbu.

RPI Ķīmijas fakultāte atradās Kronvalda bulvārī 4. Interesantas bija ķīmiķu kursa divas prakses. 1962. gada septembrī dekāna (1962–1965)

11. attēls. RPI Ķīmijas fakultātes grupas studenti pēc darba kolhozā (1958).

12. attēls. RPI Ķīmijas fakultātes 1. un 2. grupas studenti kolhozā. No kreisās: otrais R. Slaviņš (ap 1959).

13. attēls. RPI Ķīmijas fakultātes 1. grupas studenti Valmierā pirms darba kolhozā (ap 1958./1959.).

14. attēls. RPI Ķīmijas fakultātes 1. un 2. grupas studenti kolhozā. R. Slaviņš ar dakšām (ap 1960).

Vladimira Karlivāna (1928–2005) vadībā četri studenti no Ķīmijas un četri no Mehānikas fakultātes devās uz Vācijas Demokrātisko Republiku (VDR), kur pusotru mēnesi strādāja dažādās rūpnīcās. Otra – pirmsdiploma – prakse bija 1963. gada ziemā, students R. Slaviņš tika nosūtīts uz Maskavas 2. montāžas rūpnīcu Krievijā, kur interesantākais iespaids viņam bija vienu mēnesi dzīvot vienā kopmītnes istabiņā ar diviem ķīniešu studentiem. Studiju laikā R. Slaviņš bija centīgs un sekmīgs students [6], izņemot pirmo sesiju – viņš pirmajā reizē nenokārtoja eksāmenu fizikā. Pēdējā – 1962./1963. – studiju gadā viņš vienu semestri pat saņēma paaugstinātu stipendiju. R. Slaviņš ieviesa kopmītnēs dzīvojošo ķīmiķu pašpalīdzības kasi, vēlāk ķīmijas studenti izveidoja biedrību «*Hula-Hup*», tai bija pat savs karogs. Obligātās fizkultūras nodarbībās viņš neapmeklēja, jo piedalījās RPI dažādu sporta veidu sekciju treniņos [5]. Dažkārt spēlēja basketbolu kopā ar fakultātes laboranti Gunu Karlsoni, TTT komandas spēlētāju. R. Slaviņu ievēlēja par atbildīgo par sporta aktivitātēm fakultātē. 1961. gada 26. martā daudzi studenti piedalījās RPI un LVU draudzības sacensībās orientēšanās sportā Langstiņos.

15. attēls. RPI studentu komanda Babītē pirms slēgtā maršruta distances. No kreisās: R. Slaviņš, Dzintars Gērics, Vanda Nagliņa, Juris Jansons (1958).

16. attēls. RPI Ķīmijas fakultātes students R. Slaviņš nodarbībās (ap 1960).

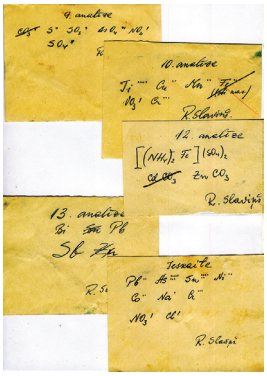

17. attēls. RPI Ķīmijas fakultātes studenta R. Slaviņa pieraksti analītiskajā ķīmijā, kursā saukti par «kopotiem rakstiem» (ap 1960).

18. attēls. RPI Ķīmijas fakultātes students R. Slaviņš «Daugavas» stadionā 800 m skrējiena distancē (1962).

19. attēls. RPI Ķīmijas fakultātes students R. Slaviņš strādā Laimdotas ielas 2a, Rīgā, kopmītņu būvlaukumā (ap 1961).

Studiju gados R. Slaviņš dzīvoja studentu kopmītnē. Viņš piedalījās arī kopmītnes ēkas Rīgā, Laimdotas ielā 2a celtniecībā. Ekspluatācijā ēka tika nodota 1961. gada nogalē [7].

Sākot studijas RPI, vispirms R. Slaviņš iestājās slēpošanas sekcijā. Tās bāze bija velotreks Ļeņina (tagad – Brīvības) ielā pie rūpnīcas «VEF». No turienes RPI studenti skrēja pa smilšainajām Teikas apkaimes ielām uz Biķernieku mežu. Treneris Laimonis Kvēps (1928–1975) brauca līdzi ar velosipēdu. Kad uzsniga sniegs, sākās nodarbības slēpošanā (vadīja RPI treneri Jānis Lodītis un Gunārs Krastiņš (1936–2003). Tad sekoja 1958. gada oktobris ar startu Rīgas tūristu un alpīnistu kluba slēgtajā maršrutā, no kura sākās orientēšanās sporta ceļš R. Slaviņa dzīvē. Viņš ar domubiedriem nodibināja RPI orientieristu pulciņu, ko vadīja

20. attēls. RPI Ķīmijas fakultātes komanda pirms starta tūrisma tehnikas šķēršļu joslā. No kreisās: Visvaldis Švinka, Aivars Teikmanis, Juris Vilnītis, R. Slaviņš (1962).

21. attēls. RPI Ķīmijas fakultātes students R. Slaviņš savā kopmītņu istabā Laimdotas ielā 2a (ap 1961/1962).

RPI Celtniecības fakultātes students Juris Jansons. Studenti piedalījās dažādās sacensībās, gūstot vērā ņemamus rezultātus. Piemēram, RPI studenti piedalījās PSRS tūristu IX (1960) un X (1961) salidojumā, kura laikā notika arī sacensības, Sverdlovskas apgabalā, Krievijā. RPI tūrisma un orientēšanās sporta sekcijas dalībnieki devās ne tikai pārgājienos, bet piedalījās arī atšķirīgajos orientēšanās sporta veidos (sākumā – ziemas orientēšanās un klasiskā orientēšanās) un bija labāko tūrisma un orientieristu sportistu vidū Latvijā. Šos panākumus kaldināja arī R. Slaviņš [8]. 1962. gada sākumā PSRS XI tūristu salidojumā ziemas orientēšanās sacensībās (slēpošanas sacensības ar karti un kompasu) RPI komanda kopvērtējumā ieguva 1. vietu. Sacenšoties vairāk nekā 600 sportistiem, RTU vīriešu komanda izcīnīja 1., sieviešu – 8. vietu [9]. Toreizējais RPI direktors (1958–1960) Kristaps Neilands (1899–1960) un RPI Fiziskās audzināšanas un sporta katedras vadītāja (1959–1978) Vera Molčanova (1918–2005) sportiskos studentus ļoti atbalstīja.

22. attēls. RPI studentu komanda salidojumā Urālos pirms starta orientēšanās komandu sacensībās. No kreisās: Andrejs Vasilis, Juris Jansons, Viktors Zālītis, R. Slaviņš (1960).

23. attēls. RPI studentu komanda pirms starta orientēšanās komandu sacensībās pie Eiropas un Āzijas robežas Urālos. Vidū: R. Slaviņš (1961).

24. attēls. R. Slaviņa diploms par izcīnīto 1. vietu slēgtā maršruta sacensībās (1961).

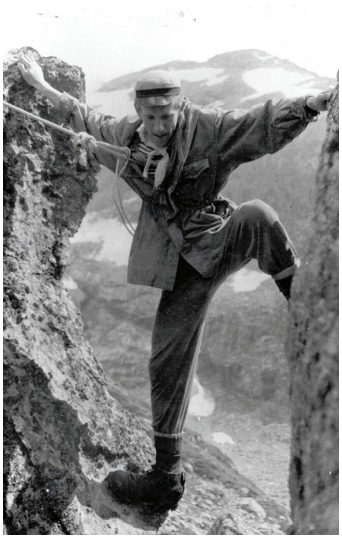

25. attēls. RPI students R. Slaviņš kalnos (1960).

R. Slaviņš intensīvi piedalījās koptreniņos un iespēju robežās piedalījās visās sacensībās, kurās ir orientēšanās disciplīna. Gaisotne RPI sportistu un orientieristu vidē bija ļoti draudzīga. 1962. gada 11. novembrī, atzīmējot RPI 100 gadu jubileju, viņi piedalījās tai veltītajās sacensībās [10]. RPI orientieristi kļuva pazīstami Latvijā daudzu gadu garumā, izcīnot godalgotas vietas arī Latvijas izlases sastāvā. Piemēram, R. Slaviņa cīņubiedrs, RPI Mehānikas fakultātes absolvents (1964) Arno Līcis studiju laikā 1. Vissavienības sacensībās Užgorodā 1963. gadā ieguva sudraba medaļu [11]. Ar orientēšanos toreiz aktīvi nodarbojās arī R. Slaviņa studiju biedri Helmuts Guļevskis (1937–2019), Anna Znota, Imants Pelns (1939–1965), Māris Bļodons, Aivars Teikmanis, Jānis Klētnieks (1940–2014), Felikss Apinis un citi.

26. attēls. RPI Ķīmijas fakultātes studenti. 1. rindā trešais no kreisās: R. Slaviņš (ap 1959).

Līdzās Ķīmijas fakultātes studentiem R. Slaviņam, Annai Znotai (prec. Slaviņa) sportoja arī Rūdolfs Ābols (Elektroenerģētikas fakultāte), Lilija Barisa (prec. Metuma; Mehānikas un mašīnbūvniecības fakultāte), Māra Bieziņa (prec. Ābola), Līvija Nātra (prec. Blanka) un Māris Blanks (Mehānikas fakultāte), Ināra Ģipsle un Gunārs Dukšte (Celtniecības fakultāte), kuri komandu vērtējumos sporta biedrības «Daugava» un Latvijas izlasēs daudzus gadus bijuši uzvarētāju godā PSRS. Panākumu ķīla – savstarpēja draudzība, patiess prieks par otra panākumiem un atbalsts it visā. Studiju laikā viņi kļuva par ģimeni, kur uzticēšanās un atsaucība, vārda turēšana un gods bija un joprojām ir galvenās vērtības [5].

R. Slaviņš dziedāja arī RPI vīru korī «*Gaudeamus*», taču vēlāk sports guva virsroku.

27. attēls. RPI ķīmiķi Kaukāzā, Mestijā. No kreisās: Fēlikss Grunsbergs, Aldis Zeibots, Uldis Mīkstais, Visvaldis Švinka, Romualds Lavrinovičs, Jānis Meškovs, Juris Vilnītis (1962).

28. attēls. RPI vīru kora «*Gaudeamus*» dziedātāji izbraukumā. No kreisās: R. Slaviņš, Aldis Zeibots, Valdis Tolmanis (ap 1960).

LPSR TAUTAS SAIMNIECĪBAS PADOME
RĪGAS POLITEHNISKAIS INSTITŪTS
ĶĪMIJAS FAKULTĀTE
ORGANISKO VIELU TEHNOLOĢIJAS KATEDRA

SLAVIŅŠ RODRIGO
STUDENTA APL. NR 580606

BĀZES DARBNĪCA POLIETILĒNA CAURULU ŠEFMONTAŽAI
JAUDA 3007 CAURULU GADĀ

DIPLOMPROJEKTS

KATEDRAS VADĪTĀJS:
DOC, ĶĪM ZIN KAND V.KARLIVĀNS
PROJEKTA VADĪTĀJS: DOC Č.SOBOĻEVSKIS
KONSULTANTI:
TEHNOLOĢIJĀ: DOC Č.SOBOĻEVSKIS
EKONOMIKĀ: V.P K.RAINESS
ELEKTROTEHNIKĀ: V.P V.JANSONS
CELTNIECĪBĀ: V.P G.KALNIŅŠ
DROŠĪBAS TEHNIKĀ: DOC J.OZOLIŅŠ

RĪGĀ 1963.GADĀ

29. attēls. R. Slaviņa diplomprojekta titullapa (1963).

R. Slaviņš izstrādāja diplomprojektu «Bāzes darbnīca polietilēna cauruļu šefmontāžai. Jauda 500 t cauruļu gadā» (projekta vadītājs docents Česlavs Soboļevskis (1907–?)) un, to sekmīgi aizstāvot, 1963. gada 28. jūnijā absolvēja RPI Ķīmijas fakultāti, iegūstot inženiera tehnologa kvalifikāciju specialitātē «Plastmasas tehnoloģija» [6]. Studiju biedri satiekas un draudzējas joprojām.

30. attēls. RPI Ķīmijas fakultātes studenti un mācībspēki izlaidumā (1963).

DIPLOMS

P № 151138

Diploms izdots Slaviņam Rodrigo Karla d. ka viņš 1958.gada iestājies Rīgas Politehniskajā institūtā un 1963.gada pabeidzis minētā institūta plastmasu tehnoloģijas specialitāte. Ar Valsts eksāmenu komisijas 1963.gada 28. jūnija lēmumu piešķirta inženiera tehnologa kvalifikācija.

Reģistrācijas № 1667

ДИПЛОМ

Р № 151138

Настоящий диплом выдан Славыню Родриго Карловичу в том, что он в 1958 году поступил в Рижский политехнический институт и в 1963 году окончил полный курс политехнического института по специальности технология пластмасс.

Решением Государственной экзаменационной комиссии от 28 июня 1963 г. Славыню Р.К. присвоена квалификация инженера-технолога

Регистрационный № 1667

Московская типография Гознака. 1960.

31. attēls. RPI Ķīmijas fakultātes absolventa R. Slaviņa diploms (28.06.1963).

32. attēls. RPI Ķīmijas fakultātes grupas 1963. gada absolventi salidojumā (ap 2015).

Tolaik dienas nodaļas absolventiem bija obligāta Vissavienības jauno speciālistu sadale. Sadalē nākamās darba vietas pirmie varēja izvēlēties sekmēs labākie. R. Slaviņš pēdējā semestrī bija teicamnieks, viņam bija paaugstinātā stipendija, un viņš palika strādāt Rīgā.

Darba gaitas, ģimene

Pēc inženiera diploma iegūšanas R. Slaviņš tika norīkots darbā par galvaniskā ceha maiņas meistaru kādā valsts uzņēmumā, ko

Rīgas Politehniskā institūta absolventa, inženiera un orientierista Rodrigo Slaviņa dzīvesdarbība un ieguldījums orientēšanas sportā

dēvēja par «p/k 211». Tas atradās Rīgā un vēlāk pārtapa par rūpnīcu «Komutators». Te viņš drīz ieņēma nodaļas inženiera tehnologa amatu. 1966. gadā R. Slaviņš mainīja darba vietu un līdz 1990. gadam veidoja karjeru no instruktora līdz Pašdarbīgā tūrisma daļas vadītājam Latvijas Republikāniskā tūrisma un ekskursiju padomē [12]. 1990. gadā par viņa darbavietu kļuva LR Ministru Padomes Ārējo ekonomisko sakaru departaments, kur R. Slaviņš sāka strādāt par Tūrisma daļas galveno speciālistu. Pēc diviem gadiem, 1992. gadā, R. Slaviņš sāka strādāt par galveno speciālistu Satiksmes ministrijas Tūrisma departamentā, pēc tam Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas Latvijas Tūrisma padomē.

Vēl pēc diviem gadiem, 1994. gadā, R. Slaviņš iestājās darbā Apdrošināšanas akciju sabiedrībā «Balta», kur pildīja personāla menedžera, pēc tam Personāla daļas vadītāja pienākumus. Tā bija viņa pēdējā darba vieta, un tajā viņš strādāja līdz 2009. gadam [5].

1965. gada 22. maijā pēc RPI studiju laiku draudzības un daudziem kopā veiktajiem pārgājieniem, R. Slaviņš nodibināja ģimeni ar Ķīmijas fakultātes absolventi (1964) Annu Znotu, kura arī sportoja un, piemēram, bija piecu labāko RPI sportistu vidū 1961. gadā vieglatlētikā (100 m, 200 m un 400 m skriešanā) [13]. Ģimenē piedzima dēls Ģirts, kurš šobrīd ir sekmīgs uzņēmējs. Arī mazbērni – Krišs, Zīle un Māra – nodarbojas ar orientēšanās sportu.

33. attēls. R. Slaviņš ar dēlu Ģirtu Monblānā (1999).

34. attēls. R. Slaviņš ar sievu Annu Cēsīs (2015).

35. attēls. R. Slaviņš ar ģimeni zelta kāzu dienā Vidrižu pagastā (2015). No kreisās: R. Slaviņš, vedekla Laura Slaviņa, rokās Māra Slaviņa, stāv Zīle Slaviņa, Anna Slaviņa.

Darbs Latvijas Orientēšanās federācijā un sportiskās aktivitātes

Studiju gadu aizraušanās ar orientēšanās sportu saglabājās arī turpmāk. Sporta klases Latvijas orientēšanās sportā sāka piešķirt 1962. gadā, no 1966. gada sportisti varēja izcīnīt PSRS sporta meistara nosaukumu. Nozīmīga orientēšanās sportā bija 1966. gada vasara, kad Krievijas Padomju Federatīvajā Sociālistiskajā Republikā notika orientēšanās sacensības, kurās pirmo reizi šā sporta vēsturē 10 sportisti izcīnīja PSRS sporta meistara nosaukumu. Seši no tiem bija Latvijas sportisti, tostarp trīs RPI absolventi – Lilija Barisa, Līvija Nātra, Jānis Klētnieks [14]. R. Slaviņš par PSRS sporta meistaru orientēšanās sportā kļuva 1967. gadā.

R. Slaviņš ir ieguvis daudz un dažādas medaļas gan PSRS čempionātos, gan starptautiskajās sacensībās no 1965. līdz 1975. gadam. Starptautiskajās sacensībās viņš piedalījās PSRS izlases sastāvā. Dažādu iemeslu dēļ ne vienmēr izlases sastāvu apstiprināja. Piemēram, 1973. gadā PSRS izlases sastāvs jau sen bija apstiprināts, bet pēkšņi tās atbildīgo sekretāru Jevgēniju Ivanovu (*Евгений Иванов;* 1937–2020) pie sevis izsauca kāds funkcionārs un kategoriski aizliedza startēt ar šo spēcīgo komandu, jo tajā no sešiem dalībniekiem pieci bija... latvieši. Bija jānomaina daļa komandas dalībnieku, lai komanda varētu startēt [15; 129.–130. lpp.]. PSRS laikā arī latviešiem izdevās startēt un uzvarēt liela mēroga sacensībās. Tā ceturtajās Vissavienības sacensībās Brjanskas apgabalā Krievijā 1969. gadā vīriešu komanda ieguva pirmo vietu, sieviešu – trešo. Pirmo reizi par PSRS čempionu kļuva Latvijas pārstāvis – R. Slaviņš [16].

Latvijas Orientēšanās federācija dibināta 1963. gada 7. februārī [17]. Par trešo tās prezidentu 1965. gadā kļuva R. Slaviņš. LOF prezidenta amatā viņš ir darbojies visilgāk (1965–1982; 1986–1999) un neviens no

deviņiem prezidentiem līdz šim tik ilgi federāciju nav vadījis. R. Slaviņš piedalījās sacensībās orientēšanās sportā Latvijā, PSRS un ārzemēs. Šajā sporta veidā, kā 1967. gadā intervijā žurnālistam un literātam Jurim Brežģim (1935–2002) atzina R. Slaviņš, jābūt prasmei precīzi lasīt karti, orientēties apkārtnē gan dienā, gan naktī visos gadalaikos jebkuros laika apstākļos. Sportistam jābūt apveltītam ar spēku, izturību un veiklību [18].

36. attēls. PSRS izlases komanda orientēšanās sporta sacensību laikā VDR. No kreisās 1. rindā: pirmā Lilija Barisa, trešā Līvija Blanka; 2. rindā: otrais R. Slaviņš (1969).

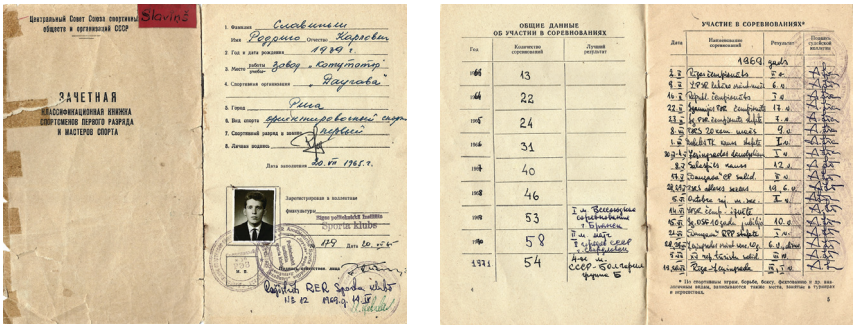

37. attēls. R. Slaviņa orientierista ieskaišu grāmatiņa (1969).

LOF prezidents R. Slaviņš uzdeva inženierim un orientieristam, Brīvprātīgās arodbiedrību sporta biedrības «Daugava» Rīgas pilsētas padomes Orientēšanās sekcijas vadītājam A. Līcim izveidot sacensību formu aktīvai atpūtai un treniņiem. Izanalizējot orientēšanās sporta pieredzi pasaulē, tostarp orientierisma masveidību Zviedrijā, A. Līcis ierosināja un noorganizēja orientēšanās sacensības «Magnēts-69» [19], kas bija paredzētas desmit trešdienu vakaros no plkst. 16 līdz 19. Dalībnieki varēja izvēlēties savai meistarībai un vecumam atbilstošu distanci. Sacensībās pieauga dalībnieku skaits, un tās kļuva populāras un masveidīgas. Turpmākajos gados apmēram 20 pilsētās, rajonos

tika rīkotas līdzīgas sacensības. 1980. gadā Rīgā vienā no trešdienām dalībnieku skaits «Magnētā» sasniedza pat 2400. 1987. gadā vienā kārtā bija reģistrējušies 2484 dalībnieki [20]. Uz Latviju atbrauca Starptautiskās orientēšanās federācijas pārstāvji, lai iepazītos ar sasniegumiem, un viņi izteica atzinību, ka nekur pasaulē tāda masveidība darba dienas vakaros kā Latvijas orientēšanās sacensībās nav redzēta. Arī pasaules vadošie sportisti no Skandināvijas bija vairākkārt atbraukuši un sajūsmināJušies par Latvijas orientieristu sasniegumiem. 2019. gadā «Magnēts» atzīmēja 50 gadu jubileju.

38. attēls. R. Slaviņš (ap 1970).

R. Slaviņa dzīves moto: «Sasniedz mērķi ar savu darbību!» [21] pavada viņu visu mūžu un izpaužas orientēšanās sporta organizēšanā un vadīšanā. Bez tam viņš ir trenējis orientieristus un sniedzis padomus iesācējiem orientēšanās sportā. Viena no viņiem – LU profesore Sarmīte Tūbele (dzim. Lūse) – atceras: «Ar Rodrigo Slaviņu (viņu gan visi sauca par Rodžu) pirmo reizi satikos 1973. gada rudenī, kad Olainē (vienā no ķīmijas rūpnīcām) līdzās dzīves iepazīšanai pēc vidusskolas sāku nedaudz nodarboties ar orientēšanās sportu. Mūs trenēt uzņēmās Rodža sieva Anna Slaviņa (saukta par Aņķi), un tad gan skriešana, gan kartes lasīšana kļuva par ikdienu. Patika viss – mežā, sporta zāle, arī ziemā uz slēpēm. Jau 1973. gada decembrī bija pirmās sacensības, kas piemeta azarta dzirksti (pirmais nopelnītais diploms par trešo vietu). Tad arī pēc citām sacensībām tika analizētas situācijas, meža taku izvēle, punktu atzīmēšanas tehnika un viss pārējais. Reizēm mēs uzklausījām Rodža ieteikumus; un viens no viņa spilgtākajiem teicieniem, kas palicis prātā, bija: «Orientēšanās ir sporta veids, kurā tu līdz sirmam

vecumam nebeidz brīnīties par savu muļķību!». Likās dīvaini, īpaši jau pēc pirmajiem panākumiem meža takās, bet tad gadījās reizes, kad distanci nemaz neizdodas pabeigt. Un tad atceries viedos vārdus par orientēšanās sportu. Tad viss nostājas savās vietās un nākamās reizes atkal ir panākumiem bagātas, nav zudis prieks un spars, jo arī lieliem vīriem ne vienmēr viss izdodas. Tomēr ar tādu apbrīnotāja skatu – jo Rodžam lielākoties viss izdevās, vismaz man tā šķita» [22].

PSRS R. Slaviņa vārds bija labi pazīstams, viņš bija ne tikai sportists un trīskārtējs PSRS čempions. Viņš ir darbojies arī PSRS Centrālās orientēšanās sekcijas birojā [15; 261. lpp.], bijis Vissavienības kategorijas tiesnesis [15; 262. lpp.].

R. Slaviņš joprojām piedalās arī LOF Vēstures komisijas darbā. Viņš ir darbojies arī Latvijas Olimpiskajā komitejā (LOK) – bijis tās loceklis daudzus gadus kopš tās atjaunošanas 1988. gadā [23], piedalījies Starptautiskās Olimpiskās komitejas (SOK) darbā.

Atskatoties uz R. Slaviņa darbību vairāk nekā 50 gados orientēšanās sportā, jāteic, ka viņš krustu šķērsu izbraukājis kādreizējo PSRS teritoriju, pabijis Eiropā, Āzijā, Amerikā, virzījis orientēšanās sportu Latvijā pasaules līmeņa panākumiem. Viņš piedalījies arī daudzos pārgājienos kalnos un ir arī sporta meistars kalnu tūrismā.

2008. gadā Portugālē senioru sacensībās viņš ieguva bronzas medaļu. 2009. gadā pasaules veterānu orientēšanās čempionātā Sidnejā, Austrālijā, R. Slaviņš kļuva par pasaules čempionu M 70 vecuma grupā un ieguva zelta medaļu. 2015. gadā pasaules veterānu čempionātā Gēteborgā – bronzas medaļu [24], piedalījies Grandkanārijas rogaininga mačā Spānijā.

39. attēls. Komanda, kas ieguva 3. vietu PSRS čempionātā kalnu tūrisma pārgājienu grupā Pamirā. No kreisās: trešais R. Slaviņš (1981).

LATVIJAS OLIMPISKĀ KOMITEJA

Ģenerālā asambleja
Pārskatu – vēlēšanu sesija
Rīga, 09.10.2004.

MANDĀTS Nr. 97

LATVIJAS
OLIMPISKĀS KOMITEJAS
ATJAUNOŠANAS
KONFERENCE

Vārds RODRIGO
Uzvārds SLAVIŅŠ

F

Rigā, 1988. gada 19. novembrī

40.–41. attēli. R. Slaviņa mandāts dalībai LOK Ģenerālās asamblejas sesijā (2004) un dalībnieka karte LOK atjaunošanas konferencē (1988).

1994
International Year of Sport and the Olympic Ideal

CERTIFICATE

The President of the International Olympic Committee
certifies that

Rodrigo Slaviņš

has taken part in

SOK 100-gadei veltītajā (LOK) Ģenerālās Asamblejas sesijā

in the framework of the International Year of Sport and the Olympic Ideal
proclaimed by the United Nations General Assembly
under the auspices

Latvijas Olimpiskā komiteja (LOK), Jūrmalā

on 1994. g. 11. novembrī

JUAN ANTONIO SAMARANCH
Marqués de Samaranch

42. attēls. R. Slaviņa sertifikāts par dalību SOK asamblejas darbā par godu tās simtgadei (1994)

43. attēls. R. Slaviņš pasaules veterānu orientēšanās čempionātā Austrālijā ar iegūto zelta medaļu 70 gadu vecuma grupā (2009).

44. attēls. R. Slaviņš – 3. vietas ieguvējs Gēteborgā Pasaules veterānu orientēšanās čempionātā (2015).

Orientēšanās sacensības, sporta veterānu mači, fotografēšana, braukšana ar automašīnu pa lauku ceļiem, kopābūšana ar ģimeni, tikšanās ar draugiem un studiju biedriem ir R. Slaviņa ikdiena, kas sniedz gandarījumu un prieku pašam un citiem.

45. attēls. R. Slaviņš Grandkanarijas rogaininga mačā (ap 2015).

Nobeigums

2006. gadā par pašaizliedzību un panākumiem, strādājot Latvijas valsts labā, R. Slaviņš apbalvots ar LR Ministru kabineta Atzinības rakstu, 2011. gadā par ieguldījumu Latvijas orientēšanās sporta vadībā un attīstībā – ar V šķiras Triju Zvaigžņu ordeni [25]. Rīgas Tehniskā universitāte (RTU), RPI tradīciju un darba pārmantotāja, var patiesi lepoties ar absolventiem, kuri veicinājuši Latvijas attīstību, popularizējuši orientēšanās sportu. RPI absolvents, orientierists, orientēšanās sporta vadītājs un organizators veicinājis minētā sporta veida popularitāti Latvijā. 20. gadsimta otrajā pusē orientēšanās sports kļuva par populāru masu sportu, un 21. gadsimtā tas joprojām piesaista daudzus cilvēkus. Par to liecina arī fakts, ka 2005. gadā orientēšanās sports tika atzīts par populārāko sporta veidu Latvijā. Arī 2006. gadā tas bija populārākais sporta veids [26], un te nopelni ne vienam vien RPI / RTU absolventam, tostarp R. Slaviņam. Arī masu orientēšanās sacensības «Magnēts» turpinās. Iespējams, kā 1983. gadā rakstīja žurnāliste Vija Paikena (dzim. Romanovska, prec. Vāvere; 1951–2020), tas piesaista tāpēc, ka ir intīmāks par visiem citiem sporta veidiem, jo «tu atbrauc uz mežu, uzvelc treniņtērpu un skrien» [27].

Godīgi un apzinīgi pildot uzticētos pienākumus, R. Slaviņš ar orientēšanās sportu ir aizrāvis ne tikai savus pēcnācējus. Šis sporta veids joprojām ir masveidīgs, aizraujošs, pieejams ikvienam, kas to vēlas.

46. attēls. No kreisās: R. Slaviņš ar Latvijas Valsts prezidentu (2007–2011) Valdi Zatleru Rīgas pilī, saņemot Triju Zvaigžņu ordeni (2011).

Orientēšanās sports ir atzīts par vienu no populārākajiem sporta veidiem, tāpēc būtu jāapzina ne tikai tā vēsture, papildinot LOF Vēstures komisijas pētījumus, bet arī vēl citi RPI studenti un absolventi, kuri veicinājuši tā attīstību un popularizējuši to. Orientēšanās sporta vecmeistaru privātajos arhīvos ir daudz fotogrāfiju, kurās sportiskie studenti redzami studijās, darbā un atpūtas brīžos, un tā ir nozīmīga vēsturiskā liecība par RPI / RTU sagatavoto inženieru dzīves gaitām un sasniegumiem sportā.

ATSAUCES

[1] «Nepārtraukta jaunrade...». *Padomju Jaunatne*, 1967. gada 22. februāris, Nr. 38, 3. lpp.

[2] *Kārļa Slaviņa Latvijas Republikas pase, 1919. g.* Latvijas Nacionālā arhīva Latvijas Valsts vēstures arhīvs 2996. f., 17. apr., 25350. l., 1. lp.

[3] **Junkara, L.** *Ugāles pagasta stāsti: .. fakti .. vietvārdi .. teikas .. atmiņas ..* [Latvija]: [Vizual Studio], [2010], 128. lpp.

[4] **Jansons, J.** Kur kontinenti satiekas. *Jaunais Inženieris*, 1961. gada 27. aprīlis, Nr. 7, 4. lpp.

[5] Ē. Lankas intervija ar Rodrigo Slaviņu 2022. gada 11. jūlijā. Ē. Lankas privātais arhīvs.

[6] Rodrigo Slaviņa studenta personāllieta. RTU arhīvs.

[7] **Jansons, J.** Kur kontinenti satiekas. *Jaunais Inženieris*, 1961. gada 15. aprīlis, Nr. 6, 4. lpp.

[8] Augstākās tehniskās izglītības vēsture Latvijā. 3. daļa. Rīgas Politehniskais institūts, 1958–1990. Rīga: RTU, 2007, 613. lpp.

[9] **Jansons, J.** Mūsu tūristi – Vissavienības sacensību uzvarētāji. *Jaunais Inženieris*, 1962. gada 20. februāris, Nr. 3, 4. lpp.

[10] **Pelns, I.** Atjautīgo un izturīgo sports. *Jaunais Inženieris*, 1963. gada 9. decembris, Nr. 19, 4. lpp.

[11] Tuvojas LVU orientēšanās sacensības. *Padomju Students*, 1962. gada 16. novembris, Nr. 29, 2. lpp.

[12] Tūrisms Latvijā cauri gadsimtiem: vēsture, attīstība, perspektīva. Rīga: Biznesa augstskola Turība, 2021, 49. lpp.

[13] Pieci labākie RPI vieglatlēti 1961. g. *Jaunais Inženieris*, 1962. gada 20. februāris, Nr. 3, 4. lpp.

[14] **Augulis, J.** Latviešu nacionālais sporta veids. *Sports*, 1994. gada 8. decembris, Nr. 289–290, 6. lpp.

[15] **Ivanov, J.** Distanciya dlinnoyu v zhiznj. Moskva: FSO Rossii, 2013, s. 129–130, 261–262 [tiešsaite]. https://rufso.ru/wp-content/uploads/2017/07/distanciya_dlinnoyu_v_zhizn.pdf. [citēts 06.08.2022].

[16] Žilko, J. Orientierista ABC. Rīga: 2005, Avots, 161. lpp.

[17] *Latvijas sporta lepnums 100: personības, notikumi, procesi*. Rīga: Latvijas Sporta muzejs, 2018, 340. lpp.

[18] **Brežģis, J.** «Nepārtraukta jaunrade...». *Padomju Jaunatne*, 1967. gada 22. februāris, Nr. 38, 3. lpp.

[19] **Lanka, Ē., Zigmunde,** A. Graduate of Riga Polytechnic Institute, Engineer, Inventor and Athlete Arno Līcis. *History of Engineering Sciences and Institutions of Higher Education*, 2019, vol. 3, p. 91, 101.

[20] **Jaunzemis, J.** Magnēts bija un būs. *Diena*, 1993. gada 6. decembrī, Nr. 263, 7. lpp.

[21] Ē. Lankas intervija ar Arno Līci 2022. gada 12. jūlijā. Ē. Lankas privātais arhīvs.

[22] Ē. Lankas intervija ar LU profesori Sarmīti Tūbeli 2022. gada 7. jūlijā. Ē. Lankas privātais arhīvs.

[23] *Latvijas olimpiskā vēsture: no Stokholmas līdz Soltleiksitijai*. Rīga: LOK, 2003, 358.–359. lpp.

[24] Latvijas sports. Personālijas. Rodrigo Slaviņš [tiešsaite]. *http://www.latvijassports.lv/lv/personalijas/30-personalijas/s/433-rodrigo-slavins [citēts 06.08.2022].*

[25] Par Triju Zvaigžņu ordeņa piešķiršanu un apbalvošanu ar goda zīmi. *Latvijas Vēstnesis*, 2011. gada 12. aprīlis, Nr. 57.

[26] **Keisels, G.** Gada balvas sportiskās rokās. *Latvija Amerikā*, 2007. gada 20. janvāris, Nr. 3, 17. lpp.

[27] **Paikena, V.** «Magnēta» bums. *Liesma*, 1983. gada 1. septembris, Nr. 9, 6. lpp.

ILUSTRĀCIJU AVOTI

1.–35, 37.–46. attēls. R. Slaviņa privātais arhīvs.
36. attēls. A. Līča privātais arhīvs.

ĒRIKA LANKA, Mg. paed., Mg. phil., graduated from University of Latvia. From 1984 she is lecturer at the Faculty of Education at University of Latvia, from 2008 to current time she works as Director of one of the Programms at the Centre of Adult Pedagogical Education at the Faculty of Education, Psychology and Art. She partisipeted as an expert in a lot of Latvian and foreign research projects, at the same time worked as a teacher at the schools. Her main academic interests include the philosophy of education, ethics, axiology, values and codex of teacher, history of pedagogy in Latvia and in Europe. She is the co-author of the two monographies and the author of more than 42 publications.

Address: 1 *Imantas 7. līnija*, Riga, LV–1083, Latvia
Phone: +371 29264829
E-mail: *erika.lanka@lu.lv, erikalanka@inbox.lv*

ARNO LĪCIS graduated from Riga Polytechnic Institute. From 1964, he was an engineer, an inventor, an athlete (the Master of Sports of the USSR in orienteering), the coordinator and organizer of the Latvian sports life, and one of the founders of the mass sports event «*Magnēts*» (which has been running already for 50 years), as well the patriot of Riga Technical University.

Address: 18 *Kalētu* Street, Riga LV-1004, Latvia
Phone: +371 29217472
E-mail: *lienite.lice@gmail.com*

Ērika Lanka, Arno Līcis.

Life of a Graduate of Riga Polytechnic Institute *Rodrigo Slaviņš*, an Engineer and Orienteer, and his Contribution to the Orienteering Sport

The authors of the article have gathered information on the achievements and characterized the work of a former student of Riga Polytechnic Institute – *Rodrigo Slaviņš*. In response to the forthcoming 85th anniversary of the famous Latvian persona – *Rodrigo Slaviņš* – an engineer, an athlete (the Master of Sports of the USSR in orienteering), one of the coordinators and organizers of the Latvian sports life, one of the founders of the mass sports event «*Magnēts*» (which has been organised already for 50 years), as well as a grandfather and husband, the authors of the article aim to contribute to and celebrate the history of Riga Technical University.
Keywords: Riga Polytechnic Institute, *Rodrigo Slaviņš*, orienteering sports.

Rīgas Politehniskā institūta absolventa, inženiera un orientierista Rodrigo Slaviņa dzīvesdarbība un ieguldījums orientēšanas sportā